

Vznik, predmet, obsah a zánik povinného zmluvného poistenia

JUDr. Imrich Fekete, CSc.
Právnická fakulta UK
Slovenská kancelária poisťovateľov

Omšenie 7.-8. 3.2016

Prečo bolo zavedené PZP?

Zmyslom zavedenia povinného zmluvného poistenia je ochrana obetí dopravných nehôd.

Stručný historický vývoj poistenia zodpovednosti MV.

Vstup do EÚ – päť motorových smerníc (najvýznamnejšia 4. smernica)

Vplyv judikatúry ESD na PZP.

ESD je oprávnený aplikovať a vykladať iba právne predpisy EÚ. Národný súd iba vtedy, ak ide o smernice EP a Rady, ktoré štát nesprávne alebo neúplne implementoval (napr. zúženie okruhu poškodených, zúženie náhrady škody oproti zákonnej úprave, vylúčenie MV z poistného krytia). V takom prípade nastupuje **Súdny dvor EU**, ktorý však **nevykladá národné súkromné právo o náhrade škody, ale to, či smernica bola správne implementovaná a či z rozsahu poistného krytia nie sú vylúčené niektoré poškodené osoby, resp. či nie sú ich nároky na náhradu škody oproti hmotnoprávnej úprave neodôvodnene zúžené. To vyplýva aj z nižšie uvedených rozsudkov ESD.**

 Podľa článku 1 ods. 4 Smernice Rady 72/166 z 24. apríla 1972 ohľadom prispôsobenia právnych predpisov členských štátov so zreteľom na povinné zmluvné poistenie motorových vozidiel a kontrolu zodpovedajúceho poistenia zodpovednosti, sa vozidlom, ktoré pri prekročení hranice nesie úradnú štátnu poznávaciu značku, ktorá bola síce podľa predpisov udelená správnymi orgánmi členského štátu, a ktorá je ale falošná, nakoľko bola v skutočnosti pridelená inému vozidlu, zaobchádza tak, ako keby **malo svoje obvyklé stanovište na území štátu, ktorý udelil spornú poznávaciu značku** (*Ro ESD vo veci À. Fournier a spol. v. W. Werwen a Bureau Central Français* z 12. 11. 1992, sp. zn. C – 73/1989, ECR 1992, s. I – 5621) (uvedené rozhodnutie ESD rieši otázku, ktorá národná kancelária poisťovateľov členského štátu ručí za škodu spôsobenú motorovým vozidlom, ktoré malo v čase nehody falošnú poznávaciu značku – za škodu má ručiť národná kancelária poisťovateľov toho členského štátu, v ktorom bola pridelená falošná poznávacia značka).

Pozn. Rozsudok rieši otázku, kto má hradiť škodu, ak na MV je falošná ŠPZ z iného členského štátu.

Ďalšie rozsudky ESD

 S článkom 2 ods. 1 Druhej Smernice Rady 84/5/EHS z 30. 12. 1983, týkajúcej sa zblíženia právnych predpisov členských štátov upravujúcich povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a článkom 1 Tretej Smernice Rady 90/232/EHS zo 14. 5. 1990 a týkajúcej sa zblíženia právnych predpisov členských štátov o poistení zodpovednosti za škodu, **je v rozpore národná úprava, ktorá umožňuje odmietnuť či neprimerane znížiť náhradu škody z povinného zmluvného poistenia motorového vozidla cestujúcemu vo vozidle na základe jeho podielu (účasti) na utrpenej škode.** Skutočnosť, že dotknutá osoba cestujúca vo vozidle je majiteľom vozidla, ktorého vodič nehodu spôsobil, nemá žiadny dopad (*Ro ESD vo veci Katja Candolin a spol. a Veli-Matti Paananen v. Vahinkovakuutusosakeyhtiö Pohjola, C – 537/2003*).

Pozn. v SR takáto klauzula v zákone č. 381/2001 Z. z. nie je. Podľa Občianskeho zákonníka sa prihliada na zavinenie poškodeného (§ 441 OZ), a to aj v prípade ak ide o spolucestujúceho v MV.

 Čl. 3 Druhej Smernice Rady (84/5/EHS) z 30. 12. 1983, týkajúci sa aproximácie práva členských štátov v oblasti povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou motorových vozidiel, vyžaduje, aby **škoda na zdraví, ktorá vznikla bezplatne prepravovaným cestujúcim, ktorí sú príslušníkmi rodiny poisteného alebo vodiča alebo iných osôb poistených poistením zodpovednosti, bola krytá poistením zodpovednosti, bez ohľadu nato, či škodu zaviniť či nezaviniť vodič vozidla, ktoré zapríčinilo dopravnú nehodu, iba ak domáce právo príslušného členského štátu predpisuje takéto poistné krytie vo vzťahu ku škode na zdraví, ktorá vznikla za rovnakých okolností iným cestujúcim** (*Ro ESD, predbežná otázka podľa čl. 177 Zmluvy EHS - teraz čl. 234 vo veci Ferreira v. Companhia de Seguros Mundial Confianca SA, C - 348/1998*).

Pozn. v SR sú vylúčené nároky blízkych osôb len pokiaľ ide o majetkovú škodu (pozri § 5 ods. 1 písm. b) bod 1. ZPZP), nie pokiaľ ide o náhradu škody na zdraví alebo usmrtením.

Pramene právnej úpravy

Historický kontext: nemecké zákony, zákon č. 162/1908 r. z., zákon č. 81/1935 Zb., zákon č. 63/1951 Zb. a zákon č. 40/1964 Zb.

Vyhláška č. 423/1991 Zb. o zákonomnom poistení, ak ide o škodu spôsobenú pred 1. 1. 2002.

Zákon č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a jeho 13 noviel

Vyhláška č. 130/1976 Zb. o práve použiteľnom na dopravné nehody (Haagsky dohovor)

Nariadenie EP a Rady č. 864/2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (nariadenie Rím II)

Smernice ES/EU: č. 72/166/EHS z 24. 3. 1972, č. 84/5/EHS z 30. 12. 1983, 88/357/EHS z 22. 6. 1988, č. 2000/26/ES zo 16. 5. 2000, č. 2005/14/ES z 11. 5. 2005. Konsolidované znenie ☺

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti (Text s významom pre EHP)

Nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. 12. 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (nariadenie Brusel I)

Rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, príp. nálezy Ústavného súdu SR

Rozsudky ESD

Podstata povinného zmluvného poistenia

PZP spočíva vo fungovaní základného a nadstavbového právneho vzťahu: základný (A) a nadstavbový (B) právny vzťah

A. Kto a za akých podmienok zodpovedá za škodu, a komu a v akom rozsahu sa má náhrada škody vyplatiť. **Úprava tejto otázky je vecou členského štátu EÚ.** V pomeroch SR to znamená, že podmienky zodpovednosti prevádzateľa motorového vozidla upravujú ustanovenia § 427 až 431 OZ a že vodič zodpovedá podľa § 420 OZ (subjektívna zodpovednosť). Rozsah a spôsob náhrady škody upravujú ustanovenia § 442 až 449a OZ.

B. **Nárok poisteného voči poisťovni**, aby táto za neho nahradila ním spôsobenú škodu, ako aj to, **za akých podmienok, a v akom rozsahu sa má poskytnúť poistné plnenie** nie však poistenému, ale tretej osobe, t. j. poškodenému. **Do tohto právneho pomeru zasahuje európske právo**, a to v oblasti PZP prostredníctvom tzv. motorových smerníc. Rozsah poistného krytia upravujú v nadväznosti na tieto smernice ustanovenia § 4 (druhy škôd krytých PZP), § 7 (limity poistného krytia) zákona č. 381/2001 Z. z.

Smernice EÚ upravujú iba iba nadstavbový poistný vzťah, t. j. ukladajú členským štátom, aby prijali také opatrenia, aby z poistného krytia neboli vylúčené nároky poškodených, ktoré im priznáva vo vzťahu ku škodcom v základnom zodpovednostnom vzťahu právo členského štátu. **Náhrada škody, pokiaľ ide o druhy a výšku náhrady škody je plne v rukách národného zákonodarcu, nie je súčasťou práva EÚ.** Eurokonformný výklad sa preto môže týkať iba zákona č. 381/2001 Z. z. a nadväzujúcich smerníc ES/EU, nie Občianskeho zákonníka!

Personálny rozsah PZP

Kto má povinnosť sa poistiť: Povinnosť uzavrieť poistnú zmluvu má pri tuzemskom motorovom vozidle ten, kto je ako držiteľ motorového vozidla zapísaný v dokladoch vozidla alebo ten, kto je v dokladoch vozidla zapísaný ako osoba, na ktorú sa držba motorového vozidla previedla, v ostatných prípadoch zase ten, kto je vlastníkom motorového vozidla alebo jeho prevádzateľom. Ak je na motorové vozidlo uzavretá nájomná zmluva s právom kúpy prenajatej veci, povinnosť uzavrieť poistnú zmluvu má nájomca. V prípade cudzozemského motorového vozidla má povinnosť uzavrieť poistnú zmluvu vodič tohto motorového vozidla, ak citovaný zákon neustanovuje inak (§ 3 ods. 2 PZP). **PZP sa vzťahuje na prevádzateľa MV, ako aj na vodiča, ak vodič nie je závislom vzťahu s prevádzateľom (pozri § 420 ods. 2 OZ).**

R 32/2014 (NS SR riešil otázku, či regres poisťovne podľa § 12 ZPZP smeruje aj voči vodičovi) : V zmysle § 4 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov treba **za poistenú považovať každú osobu za predpokladu, že je daná jej zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla;** nie je pritom rozhodujúce, či ide o zodpovednosť objektívnu alebo na základe zavinenia. **Odôvodnenie** ⇒

„ Zákon výslovne nevymedzuje okruh osôb, ktoré treba považovať za osoby poistené. Úmyslom zákonodarcu však bolo vymedziť okruh osôb, ktorých zodpovednosti sa poistenie týka, čo najširšie (viď text dôvodovej správy k návrhu zákona k § 2). Tomu zodpovedá aj samotné znenie ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z., obsahom ktorého nie je taxatívny výpočet osôb, na ktoré sa vzťahuje povinné zmluvné poistenie. Okruh týchto subjektov je tu určený univerzálne tak, že poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každú osobu za predpokladu, že je daná jej zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Žiadnu výnimku z okruhu osôb v závislosti na tom, či niektorá osoba zodpovedá na základe objektívnej zodpovednosti podľa § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka alebo zodpovednosti založenej na zavinení v zmysle § 420 Občianskeho zákonníka, zákon neupravuje. To znamená, že **poisteným podľa tohto zákona je nielen prevádzkovateľ a ďalšie osoby zodpovedajúce za škodu podľa § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka, ale aj osoby zodpovedajúce za škodu za podmienok uvedených v ustanovení § 420 Občianskeho zákonníka, ktorou môže byť napr. aj vodič vozidla“.**

Vecný rozsah PZP– aké škody sa hradia z PZP

§ 4 zákona PZP : taxatívny výpočet plnení, ktoré poisťovňa plní poškodenému namiesto poisteného škodcu.

(1) Poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve.

(2) Poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu

a) **škody na zdraví a nákladov pri usmrtení,**

b) **škody vzniknutej poškodením, zničením, odcudzením alebo stratou vecí,**

c) účelne vynaložených **nákladov spojených s právnym zastúpením** pri uplatňovaní nárokov podľa písmen a), b) a d), ak poisťovateľ nesplnil povinnosti uvedené v § 11 ods. 6 písm. a) alebo písm. b) alebo poisťovateľ neoprávnene odmietol poskytnúť poistné plnenie, alebo neoprávnene krátil poskytnuté poistné plnenie,

d) **ušlého zisku.**

(3) Poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil príslušným subjektom uplatnené, preukázané a vyplatené **náklady zdravotnej starostlivosti, nemocenské dávky, dávky nemocenského zabezpečenia, úrazové dávky, dávky úrazového zabezpečenia, dôchodkové dávky, dávky výsluhového zabezpečenia a dôchodky starobného dôchodkového sporenia, ak poistený je povinný ich nahradiť týmto subjektom.**

Limity poistného krytia

Limity poistného krytia predstavujú minimálnu výšku poistnej sumy alebo pod ktorú nemožno uzavrieť povinné zmluvné poistenie

Limity sú dané európskym právom a boli prevzaté do zákona č. 381/2001 Z. z.

Ak je škoda vyššia, než je limit poistného krytia, poisťovňa nie je povinná plniť a škodu hradí škodca zo svojho.

§ 7

(1) Limit poistného plnenia je najvyššia hranica poistného plnenia poisťovateľa pri jednej škodovej udalosti. Limity poistného plnenia musia byť uvedené v poistnej zmluve.

(2) Ak tento zákon neustanovuje inak, limit poistného plnenia z jednej škodovej udalosti musí byť najmenej

a) 5 000 000 EUR za škodu podľa § 4 ods. 2 písm. a) a náklady podľa § 4 ods. 3 bez ohľadu na počet zranených alebo usmrtených,

b) 1 000 000 EUR za škodu podľa § 4 ods. 2 písm. b) až d) bez ohľadu na počet poškodených.

(3) Ak je súčet nárokov viacerých poškodených vyšší ako limit poistného plnenia podľa odseku 2 písm. a) alebo písm. b) alebo poistnej zmluvy, poistné plnenie sa každému z nich znižuje v pomere limitu poistného plnenia k súčtu nárokov všetkých poškodených.

Na aké MV sa vzťahuje PZP? Pojem motorového vozidla

Ustanovenie § 2 písm. a) PZP: **Motorovým vozidlom** je samostatné nekoľajové vozidlo s vlastným pohonom, ako aj iné nekoľajové vozidlo bez vlastného pohonu, pre ktoré sa vydáva osvedčenie o evidencii vozidla, technické osvedčenie vozidla alebo obdobný preukaz.

Ustanovenie § 3 ods. 3 PZP: **Osoba, na ktorú sa vzťahuje povinnosť uzavrieť poistnú zmluvu** podľa odseku 1, je povinná uzavrieť poistnú zmluvu najneskôr v deň prvého použitia motorového vozidla.

Možno považovať dopravné prostriedky nepohybujúce sa na verejných komunikáciách, ale v uzavretých areáloch za dopravný prostriedok ?

Ro ESD zo 4. 9. 2014 Damijan Vnuk v. Zavarovalnica Triglav d. d.

Článok 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti sa má vykladať v tom zmysle, že pojem „**prevádzka vozidiel**“ uvedený v tomto ustanovení sa **vzťahuje na akékoľvek používanie vozidla, ktoré je v súlade s jeho obvyklou funkciou.** Uvedený pojem by sa teda mohol vzťahovať na pohyb traktora na dvore farmy, ktorého cieľom je umiestniť vlečku tohto traktora do stodoly, ako v konaní vo veci samej, pričom vnútroštátnemu súdu prináleží, aby to overil.

Vysokozdvížňý vozík (VZV)

Nekonzistentné rozhodovanie slovenských súdov.

Časť súdov tvrdí, že VZV je MV a škody sú kryté PZP. V prípade postihu SKP proti nepoistenému majiteľovi VZV ďalšia časť súdov tvrdí, že nejde o MV, VZV nepodliehajú PZP a regres proti ich majiteľom nie je prípustný.

Rozbor z § 2 písm. b) a § 3 ods. 3 PZP: Pre posúdenie toho, či ide o motorové vozidlo podľa zákona č. 381/2001 Z. z. je právne úplne bez významu, či toto vozidlo bolo schválené na prevádzkovanie na pozemných komunikáciách, bolo určené na prevádzkovanie pozemných komunikáciách a či na pozemných komunikáciách bolo používané. To znamená, že poistenie zodpovednosti sa vzťahuje aj na motorové vozidlá, ktoré sú ich držiteľmi určené k prevádzke v uzavretých priestoroch a objektoch organizácií.

Podľa § 23 ods. 3 zákona č. 725/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov sa technické osvedčenie sa vydáva vozidlám, ktoré nepodliehajú prihláseniu do evidencie vozidiel.

Podľa § 3 ods. 4 zákona č. 725/2004 Z. z. „(4) Tento zákon sa vzťahuje na cestné vozidlá **a zvlášťne vozidlá** (ďalej len "vozidlo") ...“ **Zvlášťnymi vozidlami** podľa 3 ods. 2 písm. b) zákona č. 725/2004 Z. z. sú ako jeden z ich druhov aj **pracovné stroje samohybné**.

Podľa prílohy č. 5 ods. 1 písm. pp) vyhlášky Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky č. 169/2010 Z. z. (v znení účinnom ku dňu dopravnej nehody) je pracovný stroj samohybný **zvlášťnym vozidlom** určeným aj na premávku na pozemných komunikáciách, okrem iných ním **je aj vysokozdvížňý vozík**.

Vzhľadom na uvedené vysokozdvížňý vozík je motorovým vozidlom podľa § 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. a na škodu spôsobenú jeho prevádzkou sa vzťahujú ustanovenia tohto zákona.

Záver: Samohybný vysokozdvížňý vozík podlieha zákonu č. 381/2001 Z. z.

Poistná zmluva

Poistnú zmluvu musí predložiť nový majiteľ MV dopravnému inšpektorátu pred zaevidovaním MV do registra MV a vydaním EVČ.

PZP vzniká v momente uzavretia poistnej zmluvy. Podľa § 14 PZP je možnosť poskytnúť predbežné poistné krytie ako doklad o existencii PZP.

Zákon č. 381/2001 Z. z. neupravuje spôsob uzavretia poistnej zmluvy. Upravuje iba povinnosť uzavrieť poistnú zmluvu (§ 3) a obsahové náležitosti poistnej zmluvy (§ 6).

Spôsob uzavretia poistnej zmluvy upravuje § 792 OZ.

V praxi sú prípady, keď poisťovňa uzavrie poistnú zmluvu a vyberá poistné a keď vznikne škoda začne tvrdiť, že poistný pomer nevznikol, pretože poistník poistnú zmluvu nepodpísal alebo že je zmluva neplatná s právnym účinkom ex tunc. Pre poisteného to môže mať závažné účinky, pretože SKP síce škodu za neho zaplatí, ale uplatní voči nemu postih podľa § 24 ZPZP.

V takom prípade treba posúdiť, či nemožno aplikovať § 792 ods. 2 OZ o vzniku poistenia zaplatením poistného.

Podľa § 792 ods. 2 OZ: Návrh poistiteľa možno prijať tiež zaplatením poistného vo výške uvedenej v návrhu, ak sa tak stane v lehote podľa odseku 1; poistná zmluva je v takom prípade uzavretá, len čo bolo poistné zaplatené.

Právo poškodeného na náhradu škody

Poškodený si môže právo na náhradu škody uplatniť buď u osoby, ktorá zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (prevádzateľ a vodič) alebo priamo u poisťovateľa škodcu alebo u škodcu a jeho poisťovateľa súčasne. Ide o priamy nárok poškodeného, ktorý v obmedzenom rozsahu existoval už pred r. 2002.

§ 15 ZPZP: (1) Náhradu škody uhradza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať. (2) Na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi platí rovnaká úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila.

Poškodený si môže uplatniť právo na náhradu škody priamo u poisťovateľa škodcu, pričom má dôkaznú povinnosť o tom, že za škodu zodpovedá škodca, ktorý je poistený u žalovaného poisťovateľa (právny základ pre plnenie poisťovateľa) a musí poisťovateľovi preukázať výšku škody.

Podľa čl. 9 a čl. 11 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. 12. 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (nariadenie Brusel I) **môže poškodený žalovať poisťovateľa aj v mieste svojho bydliska, hoci k nehode došlo na území iného členského štátu.**

 Nariadenie (ES) č. 44/2001 – Právomoc vo veciach poistenia – Poistenie zodpovednosti – Priama žaloba poškodenej osoby proti poisťiteľovi – Norma právomoci podľa bydliska žalobcu. Odkaz v článku 11 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. 12. 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach na článok 9 ods. 1 písm. b) tohto nariadenia sa má vykladať v tom zmysle, že poškodený môže podať žalobu proti poisťiteľovi na súde podľa miesta svojho bydliska v členskom štáte, pokiaľ takáto priama žaloba je prípustná a poisťovateľ má bydlisko na území členského štátu (*Ro ESD z 13. 12. 2007 vo veci FBTO Schadeverzekeringen NV v. Jack Odenbreit, sp. zn. C-463/06*).

Priamy nárok a plynutie premlčacej doby

Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 27. 8. 2014 sp. zn. 2 M Cdo 9/2013 rieši otázku, či včas uplatnený nárok u poisťovateľa podľa § 15 ZPZP znamená za včas uplatnený aj u škodcu (ide teda o solidaritu?)

V povinnom zmluvnom poistení platí zásada, že poškodený môže náhradu škody spôsobenú prevádzkou motorového vozidla požadovať buď od poisteného škodcu, alebo od poisťovateľa (priamy nárok), pričom sa na **premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi vzťahuje rovnaká právna úprava ako na premlčanie nároku voči škodcovi.**

Odôvodnenie ⇒

„Poisťovateľ má pri uplatnení nároku poškodeného na náhradu škody rovnaké právne postavenie ako osoba, ktorá škodu priamo spôsobila. Napriek tomu tieto dva nároky na náhradu škody nemožno stotožňovať, a to ani vo vzťahu k posúdeniu otázky premlčania. Ide o situáciu, keď jeden subjekt má nárok na to isté plnenie od dvoch subjektov, pričom proti každému z nich z iného právneho dôvodu; proti škodcovi ide o nárok z titulu náhrady škody, proti jeho poisťovateľovi ide o osobitné právo na plnenie založené všeobecne záväzným právnym predpisom (§ 15 ZPZP). **Postavenie škodcu a jeho poisťovateľa voči poškodenému je v takom prípade obdobné postaveniu dlžníka a ručiteľa voči veriteľovi, t. j. že ide o dva záväzky zaplatiť veriteľovi ten istý dlh, pričom veriteľ nemôže dostať to isté plnenie dvakrát. Navrhovateľ mal preto v súdnej veci možnosť uplatniť si nárok na náhradu škody buď od odporkyne 1/, od odporcu 2/ alebo od oboch naraz, pričom začatie plynutia premlčacej doby sa u odporcov posudzuje osobitne.** Tvrdenie generálneho prokurátora, že včasným uplatnením nároku u poisťovateľa je nárok včas uplatnený aj proti odporcovi 2/ ako škodcovi, nemá oporu v žiadnom zákonnom ustanovení, naopak je v rozpore s ustanovením § 15 zákona č. 381/2001 Z. z., ktoré umožňuje poškodenému pri uplatnení si náhrady škody žalovať poisťovateľa alebo/aj škodcu. Skutočnosť, že navrhovateľ si neuplatnil svoj nárok na náhradu škody proti škodcovi včas má za následok, že jeho nárok je voči nemu premlčaný. GP SR preto aj z tohto dôvodu namieta nesprávne právne posúdenie súdmi nižšieho stupňa neopodstatnene“.

Možno teda škodcu a poisťovňu zaviazať solidárne?

Vzhľadom na to, že zdrojom záväzku škodcu na náhradu škody je zodpovednosť za škodu (§ 427, resp. § 420 OZ) a zdrojom záväzku poisťovateľa plniť z povinného zmluvného poistenia je poistná zmluva, **nemôže súd škodcu a jeho poisťovateľa zaviazať na solidárne (spoločné a nerozdielne) splnenie záväzku** (pozri § 511 ods. 1 OZ). **Ide o prípad nepravej solidarity, keď poisťovňa a škodca zodpovedajú na základe rôznych právnych titulov.**

 Ustanovenie § 438 ods. 1 OZ stanovuje solidaritu ako zásadu iba pre nároky na náhradu škody a nevzťahuje sa na nároky na poistné plnenie, pre ktoré neustanovuje solidaritu ani iný právny predpis. **Pasívna solidarita v danej veci tak nie je možná, lebo vo vzťahu žalobcu ku škodcovi a žalovanej poisťovni ide o dva rozdielne nároky.** Zatiaľ čo je nárok žalobcu voči škodcovi nárokom na náhradu škody, je nárok žalobcu na výplatu poistného plnenia uplatnený voči žalovanému ako poisťovateľovi originárnym nárokom na plnenie založeným osobitným právnym predpisom (*Ro NS ČR zo 17. 12. 2009, sp. zn. 25 Cdo 895/2008*).

Pasívna solidarita nevzniká ani v prípade, keď škodu poškodenému spôsobí nepoistené motorové vozidlo a keď poškodenému vzniká nárok na náhradu škody jednak voči prevádzateľovi, príp. vodičov tohto motorového vozidla a súčasne proti poistnému garančnému fondu (§ 24 ods. 1 PZP). **Súd ani v tomto prípade nemôže zaviazať na plnenie škodcu a súčasne SKP takým spôsobom, že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého.**

Zaväzovať súdnym rozhodnutím poisťovňu, resp. SKP a osobu, ktorá za škodu zodpovedá solidárne, t. j. spoločne a nerozdielne je nesprávne!

Zánik povinného zmluvného poistenia (§ 9 ZPZP)

(1) Poistenie zodpovednosti okrem dôvodov ustanovených **osobitným predpisom** zaniká aj

- a) zánikom motorového vozidla,
- b) zápisom prevodu držby motorového vozidla na inú osobu v evidencii vozidiel,
- c) vyradením motorového vozidla z evidencie vozidiel,
- d) prijatím oznámenia o krádeži motorového vozidla príslušným orgánom,
- e) vrátením dokladu o poistení zodpovednosti pri motorových vozidlách, ktoré nepodliehajú evidencii vozidiel,
- f) vyradením motorového vozidla z premávky na pozemných komunikáciách,
- g) zmenou nájomcu, ak ide o finančný lízing.

Po vzniku škodovej udalosti môže poisťovateľ a poistník vypovedať poistnú zmluvu do jedného mesiaca odo dňa oznámenia vzniku škodovej udalosti poisťovateľovi.

Osobitným predpisom je Občiansky zákonník:

§ 800 OZ: výpoveď poistenia pred koncom poistného obdobia (výpovedná doba 6 mesiacov) alebo výpoveď do 2 mesiacov po uzavretí zmluvy (výpovedná doba 8 dní), ale iba vtedy, keď sa to vopred dohodlo.

V prípade výpovede pred koncom poistného obdobia treba presne určiť, či bola výpoveď podaná včas. Problém s počítaním lehôt podľa § 122 OZ.

A ako je to s nezaplatením splatného poistného ?

Nezaplatenie poistného a zánik PZP

Lex specialis § 9 ods. 4 ZPZ: „Poistenie zodpovednosti zanikne tiež, ak poistné **nebolo zaplatené do jedného mesiaca od dátumu jeho splatnosti**, ak pre takýto prípad **nebola v poistnej zmluve dohodnutá dlhšia lehota** pre zánik poistenia zodpovednosti, **maximálne však na dobu troch mesiacov**. Poistenie zodpovednosti zanikne uplynutím tejto lehoty“.

Lex generalis: § 801 ods. 2 OZ: Poistenie zanikne aj tak, že poistné za ďalšie poistné obdobie nebolo zaplatené do 1 mesiaca odo dňa doručenia výzvy poisťovateľa na jeho zaplatenie, ak nebolo poistné zaplatené pred doručením tejto výzvy. Výzva poisťovateľa obsahuje upozornenie, že poistenie zanikne, ak nebude zaplatené. To isté platí, ak bola zaplatená len časť poistného.

Uznesenie NS SR z 9. 7. 2014, sp. zn. 7 MCdo 8/2013: „Zákon č. 381/2001 Z. z. (m. i.) upravuje spôsob zániku poistenia pre nezaplatenie poistného a zároveň určuje aj presný okamih zániku poistného vzťahu (viď § 9 ods. 4 cit. zákona). Takto koncipovaná právna norma vo svojej hypotéze presne, zrozumiteľne a úplne formuluje spôsob i okamih zániku právneho vzťahu. **V tejto súvislosti nie je zrejmý priestor pre subsidiárne použitie všeobecnej právnej úpravy.** Dovolací súd sa teda stotožnil s tvrdením mimoriadneho dovolateľa, že v tomto prípade súdy nesprávne posudzovali otázku zániku poistnej zmluvy, pokiaľ na danú vec subsidiárne aplikovali okrem ustanovenia § 9 ods. 4 zákona o PZP aj ustanovenie Občianskeho zákonníka o zániku poistenia (§ 801 ods. 2), z ktorého vyplýva (m. i.) tiež požiadavka o doručení, tzv. kvalifikovanej výzvy poisťovateľa poistenému“.

Ustanovenie § 801 OZ ako lex generalis nemožno použiť, pretože tu platí lex specialis podľa § 9 ods. 4 ZPZP.

Platenie poisteného v splátkach

Ak je platenie poistného dohodnuté v splátkach sú dve možnosti:

Ak je dohoda o strate výhody splátok, nastáva splatnosť celého poistného podľa § 565 OZ a odvtedy sa počíta lehota jedného mesiaca podľa § 9 ods. 4 ZPZP.

Ak nie je dohoda o strate výhody splátok, splatnosť nastáva až po nezaplatení poslednej splátky a odvtedy sa počíta lehota jedného mesiaca podľa § 9 ods. 4 ZPZP.

Uznesenie NS SR z 29. 5. 2014, sp. zn. 6 M Cdo 48/2012

„V tomto prípade sa zmluvné strany dohodli, že ak sa poistník dostane do omeškania s platením ktorejkoľvek zo splátok, tak nasledujúcim dňom sa stáva splatným celé poistné. Výsledkami vykonaného dokazovania bolo preukázané, že žalovaný nezaplatil v poradí druhú splátku poistného do doby jej splatnosti, t. j. do 30. septembra 2006. Dovolací súd preto súhlasí so záverom generálneho prokurátora, podľa ktorého sa v dôsledku omeškania žalovaného s platením v poradí druhej splátky, stalo poistné za celé poistné obdobie splatným dňom 1. októbra 2006 (dňom nasledujúcim po dni splatnosti splátky). Keďže žalovaný celé poistné (jeho zvyšok) do jedného mesiaca od dátumu jeho splatnosti, t. j. do 1. novembra 2006 nezaplatil (splátku zaplatil až 7. 11. 2006), v zmysle § 9 ods. 4 zákona č. 381/2001 Z.z. platí, že poistenie zodpovednosti na základe poistnej zmluvy z 30. júna 2006 zaniklo dňom 1. novembra 2006 a nie až nezaplatením poslednej splátky poistného, ako to konštatuje odvolací súd“.

Zánik PZP pre nezaplatenie poistného

Uznesenie NS SR z 24. 6. 2015, sp. zn. 4 Cdo 190/2014:

„Zákon č. 381/2001 Z.z. (o.i.) upravuje spôsob zániku poistenia pre nezaplatenie poistného a zároveň určuje aj presný okamih zániku poistného vzťahu (por. § 9 ods. 4 ZPZP). Takto koncipovaná právna norma presne, zrozumiteľne a úplne formuluje spôsob i okamih zániku právneho vzťahu. V tejto súvislosti nie je prípustný iný výklad zániku poistného vzťahu.

Poistený nemusí byť zo strany poisťovne upozornený na to, že poistný vzťah zanikol. Zo žiadneho ustanovenia právneho predpisu poisťovni takáto povinnosť nevyplýva a existenciu trvania poistného vzťahu nemožno vyvodzovať ani z následného správania sa poisťovne, pretože táto skutočnosť (zánik poistenia) expressis verbis vyplýva z ustanovenia § 9 ods. 4 ZPZP.

Dôkazná povinnosť týkajúca sa (ne)zaplatenia poistného stíha poisteného a pokiaľ ten nepreukáže zaplatenie poistného, potrebné je mať za to, že poistné zaplatené nebolo. Na nikom totiž nemožno spravodlivo žiadať, aby preukázal reálnu neexistenciu určitej právnej skutočnosti (nie je možné preukázať, že niečo sa nestalo)“.